

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

13. Super petri &c. Philippum Regem, enarratis quæ ab eo gesta fuerunt,
fidelium cœtu sacrifique segregatum declarat: anno 1303.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

ANNO
1303.

quo ante sententiae tempus pro dubia suspicione discesserit manifestam manere censuram quam Clerici Simoniaci qui ab eo etiam de haeresi accusato contra regulas ante tempus discesserunt, incurrisserunt, nisi providentia Synodi actum fuisset misericorditer cum eisdem. Eundem zelum, & animum praedicta colligatio patefecit. Ad haec receptatio Stephani memoratae non solum malum indicat zelum, sed Regem ipsum inimicum detegit, & Principis Apostolorum mandati etiam transgressorem. Ait enim de clemente; si inimicus est Clemens alicui pro actibus suis, cum illo nolite amici esse, sed averteite vos ab illo, cui ipsum sentitis adversum; si quis vero amicus fuerit iis, quibus ipse non loquitur, unus ex iis est, qui exterminare Ecclesiam Dei volunt. Qui cum inimicis alicujus suas amicitias copulant, ejus inimici censentur, & ideo facile mentiuntur.

Nonne Ecclesiae mutabitur status, & Romanorum Pontificum vilescet autoritas, si talis Regibus & Principibus, aliisque potentibus aperiatur via aditusque pandatur? confestim enim Romanus Pontifex & Petri Successor, qui clara ipsius Petri voce omnibus praestit, cum circa alicujus Principis, vel Potentis volet correctionem intendere, & immittere manus tunc dicitur haereticus, vel notorie cum scandalo criminofus, ut sic fugiatur punitio, & suprema potestas penitus confundatur. Absit a secta nostrorum temporum tam perniciosum exemplum, absit a nobis tanta vecordia, tam damnabilis negligentia, quod talem errorem sinamus succrescere, quin apertius sui ortum succidamus. Num quid ergo si supra praedictis contra nos petatur a nobis, sine quo congregari non potest concilium generale, illud in exemplum tam detestabile; maxime ut omittamus ad praesens excommunicationem multiplicem, quae idem Rex tenetur astrictus calumniatori malo, ut ex superioribus patet procedenti zelo aut etiam inimico, aut sibi confederatis quibus colligatus est, etiam concedimus, taliterque fomentum dabimus huic pesti, quod in aliorum Praelatorum persona ex praedictis causis secundum scita canonum repellere debemus illud in nostra sine alicujus injuria, si nobis & fratribus nostris videbitur, poterimus merito refutare, ut nemo deinceps Rex aut Princeps, aut alius Potens, Regis exemplo contra Romanorum Pontificem sic prorumpat in verba blasphemiae, nullus sic ejus correctionem evitet. An ut tacemus de Rege Francorum a Zacharia Regno privato, divinae recordationis Theodosius Magnus ab Ambrosio Mediolanensi Episcopo extra Ecclesiam factus, contra eum exarsit. An Lotharius gloriosus contra Nicolaum Papam sic erexit calcaneum, aut contra Innocentium Fridericus? An Rex Franciae major est iis? An nos minores sumus praedecessoribus nostris? An minus justè praecedimus? Quippe trium horum non est aliquid verum; Sed ii, ubi debuerunt, sustinuerunt humiliter: ille autem, ut Adonias cum Diis terrae contra Deum Abraham, quia contra nos ejus vices gerentem in terris vehementer, ut si quod absit peristerit, ruat, elevatus est: Per hoc autem non credat aliquis, quod contenti sumus quin non obstante hujusmodi fraude appellationis obiecta, quae ad minorem, vel parem, sive mortalem aliquam non potuit interponi, super praedictis & aliis notabilibus causis, ipsius Regis ejusque sequacium excessibus, prout expedire sentierimus, nisi se corrigant & satisfactionis impendant debitum, nec eorum sanguis

à nostris requiratur manibus procedamus: Datum Anagninae Calend. Sept. Pontificatus anno nono.

ANNO
1303.

Philippum Regem, enarratis quae ab eo gesta fuerunt, fidelium coetu sacrisque segregatum declarat: anno 1303.

BONIFACIUS EPISCOPUS,

Scrivens Servorum Dei ad perpetuam rei memoriam.

Super petri solio, excelso throno divina dispositione sedens, illius vices gerimus cui per Patrem dicitur: Filius meus es tu, ego hodie genui te. Postula à me & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terrae. Reges eos in virga ferrea, & tanquam vas figuli confringes eos. Quo monemur ut intelligant Reges, disciplinam apprehendant, erudiantur, judicantes terram quod serviant domino cum timore, & exultent ei cum tremore, ne si irascatur aliquando peccant, cum exarserit ira ejus. Ideoque magnum judicamus, ut parvum, quia ejus sumus vicarii, apud quem personatum acceptio indigna reperitur. Hoc veteris & novi Testamenti veritas habet; hoc venerandorum Conciliorum probat autoritas; id sanctorum patrum tenet sententia, id etiam naturalis ratio manifestat. Sed licet tanta potestate sit praedicta Petri sedes, tantaque polleat dignitate, tamen, ut pius pater, severitatem mansuetudine temperantes, ac lenientes aequitate rigorem non ad infringendum, quamquam juste possemus, ferream, sed ad dirigendum in viam salutis directionis virgam in praesentiarum assumimus & correctionis ferulam amplexamur. Novum ad hoc nihil; prout neque grana de spicis excuti fecimus, nempe simpliciter judicantis opera fungimur. Quinimo utentes denunciatorum officio, nullas penas Philippo Francorum Regi imponimus, sed ei propter excessus suos jam excommunicato notorie insistas potius à jure intimamus.

Bonus itaque medicus si quibusdam medicamenta morbis officiant se de gratia vertit, non iis statim duriora subjiciens, sed leniora nisi morborum aliud exposcat acuitas ministrans. Sic peccatorum ejusdem fauciat Regis vulnera prius palpavimus, exactis lenitibus multimus, ipsumque pietate paterna fovimus: imo lenimenta hujusmodi seminarium contumacia fuerunt & odiorum, eum crexerunt in superbiam & ad contemptum pertinaciter provocaverunt. Unde nos ad alias non graves tamen medelas convertimus ut saltem experiamur, utrum tactus leniter non contractus se corrigit sicut Nabuchodonosor praeteris terrae Rex inclytus quod optamus ne obstinatus, in quem transiit, videat, & cogamur ferro abscondere vulnera, quae fomentum medicinam non sentiunt; poenitentiam agat; an quod absit in profundum malorum demersus, sordidus sordescat amplius, & veluti Pharaon indurecat.

Olim siquidem dum idem Rex peccaret graviter in diversis articulis in Clerum & Ecclesiam Gallicanos, primum per ejusdem Regis nuntios & ad nos missos, ipsum super hujusmodi salubribus monuimus monitis, deinde ad eum dilectum filium Jacobum de Normannis Notarium nostrum, ei nostras deserentem li-

XIII,
Ex Cod. Diplom. Leibniti Tom. 2.
p. 315.

ANNO
1303.

teras, in quibus excedebat, capitula continentes, transmisimus quanquam imprudenter, quanquam infructu animo, & irreverenter tractaverit; non advertens quod secundum Evangelicam veritatem, qui spernit missum spernit mittentem; ideo dignus sententia, quam dudum Constantinus Papa in Justinum Imperatorem Justiniani filium ex simili causa tulit, qui in vicino erat evidenter cognoscunt, ac idem patuit de longinquo, nec considerans, quod antiquis est sancitum à sanctis patribus promulgatis canonibus, quod si quis Romam petentes rebus quas ferunt spoliare presumpserit, communione careat Christiana: quodque ii, qui accedunt ad presentiam Romani Pontificis, cum rebus suis, debeant esse sub protectione Apostolica securi; & parvi pendens excommunicationis sententiam, quam inhærentes vestigiis Romanorum Pontificum & præcipue Nicolai Papæ prædecessorum nostrorum, qui dictorum canonum autoritate suffulti, contra talia facientes ad excommunicationem hætenus processerunt, addito per Nicolaum eundem processibus ipsis etiam committentes imperiali aut regali dignitate radient. Nos etiam, eodem privilegio excluso, in omnes etiam prædicta fulgeant dignitate, qui ad sedem Apostolicam venientes vel recedentes ab ea capiunt, spoliant vel detinere præsumunt, aut impedimentum aliquod exhibent, quo minus ad eandem sedem liberè, cum propriis bonis & rebus suis veniant, & recedant ab ea in die cenæ Domini proximo præterito tali modo declarantes, etiam illos, qui per se vel per suos officiales, vel ministros aut incolas imperii, regnorum seu terrarum suarum, vel transeuntibus per ea, undecunque oriundis, ad sedem venientibus memoratam, vel redeuntibus ab eadem; equitaturas limitant vel subtrahunt, quæ deferunt, seu reportant pro suis opportunitatibus vel expensis, aut quasvis alias res & bona sive aperiunt literas vel auferunt, seu taxant numerum personarum aut evestionum, vel alias directè vel indirectè talibus venientibus, vel redeuntibus impedimentum vel obstaculum præstare præsumunt; impeditores fore ad dictam sedem venientium & redeuntium, & excommunicationis sententiam incurere supra dictam. Adeo nostris temporibus, sicut alias fecerat, notoriè sui regni fines in transgressores gravissimis interminatis pænis, & nos iactatis blasphemis artæ custodiæ deputat, ablatis contra dictam sententiam nostram non solum indigenis, sed etiam ad eandem sedem per regnum ipsius aliunde venientibus rebus suis, vel injuriosè taxatis, imo autem omnino subtraçtis; ac literis, quas deferunt apertis per custodes passuum, aut retentis, quod nullus liberè ad prædictam sedem potest accedere: nec prælati Franciæ per nos, ut super dictis deliberarem cum iis ad nostram presentiam evocari potuerunt sicut eorum hujusmodi per literas constat, quas in archivio Romanæ Ecclesiæ facimus conservare. Sic & Noviomen. Constantien. Bituricen. Episcopi isorum nuncios exculatio, eodem impediende rege, venire: qua causa etiam Princeps quisquam fuerit, qui hoc prohibuerit, illum censet canon communionem privandum. Quis enim liberè ad memoratam sedem proficisci dicet, qui sic tractatur, & quod retineatur vel regnum permittatur exire, sub alterius potestate consistit? Certè nullus qui sane intelligat, & qui scripti juris vim in hoc cognoscat, habet aliquam veritatem.

Sed volentes secundum sacrorum doctrinam Canonum pacis servare vinculum, cum æquitate & firmitate portare, nec sic moti sumus. Immo evangelica dicta pensantes, conati sumus errantem ovem tam charam, tamque nobis dilectam quasi propriis humeris ne periret, ad ovile reducere in uberibus collocare pascuis, & dulcedinis pabulo confovere. Nam cogitantes secundum evangelii parabolam, quod qui Notarium spreverat saltem nostrum veretur filium, ad reduendum eum dilectum filium nostrum Joannem & SS. Marcellini & Petri presbyterum Cardinalem de regno oriundum ipsius, qui tamquam amicus suus ejus zelabat salutem curavimus destinare, offerentem inter cetera sibi ex parte nostra absolutionum ab excommunicationum sententiis, quibus erat notabiliter irretitus.

Verum frustra nos talis cogitatus arripuit, quia si erga prædictum Notarium se, ut præmittitur, gessit, filium nostrum magis ignominiose compescuit. Quia sicut ipse nobis Cardinalis retulit, oblatam absolutionem contempsit, eique deputatis custodiis, ne libere ire posset, quod veller, nec recipere, qui venirent ad eum de Regno suo, non reverfurum sine sua licentia; & sic quodammodo, ut ejusdem Cardinalis verbo utamur, regio banno suppositum protulit & efflavit eundem. Et etiam ultra parabolam ipse tandem nos patrem familias non dimisit intactus, sed iterum laceravit blasphemis & injuriis laceffivit, oblitus, quod legitur, honora patrem tuum & matrem tuam, ut sis longævus super terram; & quod filio semper honesta & sancta patris querela deberet videri, & taliter ejus non effici castigato: confederationibus & colligationibus factis cum nonnullis prælati & personis aliis regni sui, pacis vinculum, quod salvum esse totis effectibus nitēbamur, rupit, perturbavit unitatem Ecclesiasticam & inconsutilem domini tunicam scindere non expavit, ac suæ appellationi frivolæ contra nos adherere perperam cogit & cogit invitos, & in ruinam secum perniciose deducit. Sanè parabolam timeat, ne vinea aliis locetur agricolis, qui suis temporibus fructus reddant. Caveat censuram canonum quæ contra tales dignoscitur præparata, & ne ex hujusmodi stricta custodia Cardinalis prædicti canonem excommunicationem lata sententiæ qui ad eos per interpretationem transit, qui clericos sine læsione detinent in custodia publica vel privata; cum non multum à specie verborum differant, quibus, quo volunt, facultas recedendi non datur incurrat, diligenter attendet.

Ad hoc, ut omittamus de dilecto filio Abbate Cisterciense detento, & aliis multis religiosi maxime Italicis, quia jussio regis urgebat recedentibus regno, captis de ipsius conniventia, & aliquo tempore in Castelletto servatis, eo quod adherere nolent appellationi prædictæ, ac de eo, quod in persona venerabilis fratris nostri B. Apamearum Episcopi actum extitit nuper, & Nicolaum de Bonfractu capellanum Cardinalis jam dicti, nostras ad eum portantem literas, quibus regem excommunicatum per Cardinalem eundem mandamus publice nuntiari, capi fecit, & repetitum à Cardinali eodem à carcere noluit relaxare, prout idem Cardinalis nobis id per proprias literas notum fecit: unde perinde dicitur habere, cum ipse Rex impedimentum illud præstitit, sicut si mandata renuntiatio præcessisset.

Stephanum insuper de Columna, nostrum & Ecclesiæ hostem in suo Regno recepit paten-

ANNO
1303.

ter,

ANN O
1303.

ter, non veritus excommunicationis sententiam, quam post Columnienfium fugam de Tibure divulgavimus publicè quibuscunque privilegiis non obftantibus, in omnes etiamfi Imperiali aut regali præfulgeant dignitate, qui dictum Stephanum ac alios quondam filios Johannis de Columna & Jacobum fratrem dicti Joannis Ricardum & Petrum de Monte Vig. dicti Jacobi nepotes recipient conducerent, receptari, vel recipi facerent seu conduci aut his vel ipsorum alicui publicè vel occultè auxilium, favorem vel consilium exhiberent; quodque contra adjuutores, fautores & receptores prædictorum Jacobi & filiorum dicti Joannis ab olim per nostras literas procedi mandavimus, ut contra hæreticos, receptatores, fautores, & adjuutores eorum. Nequaquam in his servit Deo Rex Francorum in timore, aut ei cum tremore exultat, ne iratus in eum per suum vicarium exardescat; nempe tantò offendit gravius, quantò perniciosius peccat, suæ perditionis ad alios exempla transmittens.

Hæc ipsam consilia prava commaculant eum Syrenes, nec non usque in exitum dulces damnose permulcent, periculose regalem mentem exagitant & decipiunt incessanter. Non enim propter eas liberare ipsum possumus, nec debemus. Hominem namque primum non à peccato diaboli excusavit suggestio, quin divini mandati transgressor solverit pœnam mortis; & silentium nostrum nihil aliud foret quàm delinquendi occasio & dissolutio universæ Ecclesiasticæ disciplinæ. Cùm enim notorium etiam facti continui sit, quod ipso faciente, & contra dictam nostram veniente sententiam, libertas non est per regnum ipsius veniendi ad Apostolicam sedem, & quod si dictus Nicolaus est captus, & præfatus Stephanus receptatur in Regno, nostraque sententiæ supra dictæ late firmatæ sint, & prædicatæ publicè, sic quod canonum excommunicatio in aperto liquet ex præmissis ut taceamus ad præsens de custodia jam dicto Cardinali imposta, detentione Abbatis, captione Religiosorum dictorum & temerariis actionibus in jam dictos commissis ipsum eundem regem manifestis excommunicationibus esse ligatum, & per consequens beneficia Ecclesiastica, personatus & dignitates, si eorum aliquo legitimo titulo quandoque ad eum collatio pertinet de jure, interim non posse conferre, imperium sive jurisdictionem aliquam per se vel alios aut communes actus seu legitimos exercere, & collationem, & exercitium ipsum nullius existere dignitatis, ac vasallos ipsius esse à fidelitate, & etiam juramentis quibus astringuntur eidem, & hujusmodi debito totius obsequii auctoritate canonum absolutos; hoc omnibus, his præcipuè, qui de ejus sunt Regno vel in eo moram faciunt nuntiantes eum excommunicatum comitari pœnas hujusmodi declaramus: & more periti medici, cum non profuerint monita, à levioribus incipientes, ac sanctorum patrum nostrorum statuta tenentes, omnes fideles vasallos ejus eique juratos à fidelitate & juramentis, quousque idem Rex in excommunicatione permanserit apostolica nihilominus auctoritate absolvimus, & ne eidem fidelitatem observent, vel servent, modis omnibus eo sub interminatione anathematis, quia magis Deo quàm hominibus servire oportet, & fidelitatem Christiano Principi Deo adversanti ejusque præcepta calcanti nullà cohibentur auctoritate perolvere, prohibemus.

Et quin Rex ipse aliquos forfitan inveniret, qui beneficia hujusmodi Dei timore postposito ab ipso reciperent, districtè præcipimus sub excommunicationis, amissionis beneficiorum, quæ alias haberent & inhabilitatis perpetuæ ad Ecclesiastica beneficia de cætero obtinenda pœna quam ipso facto incurrant, si contrarium agant, ne ab eo sic excommunicato manente, illa recipiant quoquo modo: districtè sub hujusmodi à nobis infligendis pœnis inhiibentes capitulis Ecclesiarum in quibus beneficia ipsa per regem, excommunicatione durante, conferuntur eundem, nec eos, quibus conceduntur ab ipso recipient vel admittant. Porro cum scriptum sit dissolve colligationes impietatis, solve fasciculos deprimentes; confederationes prædictas etiam cum quibusvis terræ Regibus aut Principibus quod non credimus, initas dissolvimus, & juramenta, si qua sunt præstita annullamus: etiam nuntiantes ipsi Regi ut à facie arcus fugiat, respiciat, ad obedientiam redeat, & ad Dominum convertatur, ne quod præterire non valebimus, iusto in eum iudicio animadvertere compellamur.

Ut autem hujusmodi noster processus quem de Concilio fratrum nostrorum facimus ad omnium notitiam deducatur, chartas sive membranas processum continentes eundem, in Cathedrali Ecclesia Anagnina vel affigi ostiis seu superliminaribus faciemus, quæ processum nostrum, suo quasi sonoro præconio & patulo indicio publicabunt ita, quod idem Rex & alii quos processus ipse contingit, nullam possint excusationem præterdere quod ad eos talis processus non pervenerit, vel quod ignoraverint eundem, cum non sit verisimile remanere quoad ipsos incognitum vel occultum quod tam patenter omnibus publicatur. Actum Anagninæ in aula nostri palatii VI. Id. Septemb. Pontificatus nostri anno IX.

Bulla quæ suam in temporalibus, & spiritualibus potestatem Francorum Regi denunciavit, brevis nimium, quæ vix creditur à Pontifice sine ullâ honoris præfatione ad Regem missa in re tanti momenti, sed è prolixiori quâdam, quam post brevioris damus excerptam jure suscipiatur *Bulaus in histor. univers. Parisiens.* qui utraq; refert unâ cum Regis responso ad Bonifacium: anno 1303.

BONIFACIUS EPISCOPUS, Servorum Dei Philippo Francorum Regi.

DEum time & mandata ejus observa. Scire te volumus, quod in spiritualibus & temporalibus nobis subes. Beneficiorum & Præbendarum ad te collatio nulla spectat: Et si aliquorum vacantium custodiam habeas, fructus eorum Successoribus reserves; & si quæ contulisti, collationem hujusmodi irritam detrevimus, & quantum de facto processerit, revocamus. Aliud autem credentes hæreticos reputamus. Datum Laterani non. Decembris Pontificatus nostri anno 7.

Constat hanc Bullam datam à Pontifice postquam intellexit quod à Rege fuisset in carcerem missus Apamiensis Episcopus, qui Regi insolentius quàm decuisset ausus fuerat dicere ipsum tam in spiritualibus quàm in temporalibus Papæ subesse, fructusque Præbendarum & Beneficiorum vacantium non posse retinere. Eam autem Bullam ex hac majori fuisse à nonnullis extractam, & in compendium missam jure suspicari possumus.

ANN O
1303.XIV.
Ex cod. B.
120 histor.
univ. Paris.
Tom. 4. p. 7